

Ny aggressiv barkbille på nobilis og andre Abies-arter

Figur 1. Den voksne barkbille er under 2 mm. Det er de lange hår bagest på dækvingerne, der adskiller den fra den anden *Cryphalus*-art, som vi hyppigst finder på gran.

Vi har fået en ny og måske aggressiv barkbilleart, som kan optræde i klippegrønt og juletræer. Angrebene omfang herhjemme kendes ikke. Derfor efterlyses der viden og kendskab til eventuelle angreb. I artiklen beskrives angrebene, barkbillens biologi ligesom der gives bud på hvordan den bedst bekæmpes.

Af Hans Peter Ravn

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet

Vi har her hjemme længe kendt til en barkbilleart af slægten *Cryphalus* – nemlig *Cryphalus abietis*, ”grankvistbarkbille”. Den holder sig som regel til gran (*picea*), men kan dog også forekomme på (ædelgran) *Abies*. Både Broder Bejer og Boas anser ikke denne for at have væsentlig forstlig betydning. Også

chalkografen, *Pityogenes chalcographus* kan lejlighedsvis optræde på for eksempel nobilis og slå små træer ihjel under særlige omstændigheder, men det hører absolut til sjældenhederne. I dette forår kom der meldinger om barkbilleangreb – især på nobilis, og i juni blev det så erkendt, at vi har en ”ny” barkbille-art i landet og at denne art kan optræde som en alvorlig skadevolder i klippegrønt og på juletræer. Artens systematiske navn er *Cryphalus piceae*. Den har endnu ikke et officielt dansk navn, men måske bliver det ”ædelgranbarkbille” eller ”ædelgrankvistbarkbille”.

Forst Flowmatic 500

Skovgødningsspreder

Velegnet til juletræ- og pyntegrønts kulturer, maskinen er en luftgødningsspreder, hvis blæser trækkes af traktorens kraftudtag. Gødningstilførslen og tudens svingninger trækkes af en oliemotor via traktorens olieudtag. Maskinen er liftophængt og derfor meget smidig til gødning i skoven.

www.bovlund.dk

SPECIFIKATIONER:

Tankindhold 500 / 1000 / 1300 kg
Kastebredde op til 20 m, justerbar
Kastehøjde fra 2 - 3,5 m
Kraftbehov 35 hk
PTO 540
Gødningsmængde op til 2400 kg pr. time
Tud justerbar
Læsehøjde 1,24 / 1,51 / 1,64 m
Totalhøjde 1,80 m
Længde 1,60 m
Bredde 1,35 / 1,50 / 1,80 m
Vægt 370 kg

EKSTRAUDSTYR:

75° tud (standard) - 90° tud.
Fjernbetjening.
Forhøjning for ekstra gødning.
Kran.
Presenningsoverdækning.

BOVLUND

BOVLUND APS
Bovlund Sjønges 20
4535 Brandrup J
Tel. +45 74835233
Fax +45 74835395

Figur 2. Døde grenpartier eller hele døde træer i kombination med små huller i barken og brunt smuld er symptomer på angreb af barkbillen på nobilis og nordmannsgran.

Figur 3b. Parringsammeret ligger så dybt i barken, at det furer splintveddet (foto: Martin Viborg, Skovdyrkerne).

Figur 3a. Skematisk fremstilling af gangsystemet, som det kan se ud på indersiden af barken. Det består af et centralt parringsammer og larvegange, der går stjerneformet ud herfra. På et senere tidspunkt vil larvegangene krydse helt over hinanden og blive svære at erkende (som på figur 4) (billede fra Robert Dzwonkowski, Bugwood.org).

Udbredelse: Arten er kendt fra Central- og Sydeuropa, Balkan, Pyrenæerne og Rusland. Der er dog også rapporteret forekomster af skadelige angreb i Polen og Litauen.

Værttræer

Først og fremmest *Abies*-arter – især almindelig ædelgran, nordmannsgran, nobilis med flere. Sporadisk forekomst angives også på rødgran, skovfyr, lærk og Douglas.

Identifikation

Det er en meget lille barkbilleart (1,1-1,8 mm): Kroppen er oval i omrids. Forbrystet er fortil nobret. Dækvingerne matte, dækket af skæl og med relativt lange hår midt på ryggen og den bageste runding (figur 1). Symptomerne i bevoksningen er døde grene eller hele døde træer fra foråret eller forsommeren i kombination med små huller i barken og brunt smuld på grene, stamme og ved stammebasis (figur 2).

Biologi

I Centraleuropa angives det, at der forekommer én generation per år i bjergegne og to i lavlandet. De voksne er dér aktive i april-maj og i juli-august. Herhjemme tyder vore foreløbige, sparsomme observationer på, at de i år har haft to flyveperioder: Én i foråret og én igen fra slutningen af juli. Søsterkuld efter første flyvning kan forekomme. Arten er monogam (kun én han og én hun i hvert gangsystem). Han og hun udgnaver i fællesskab et parringskammer

Dragone AZ 2 Tågesprøjter for juletræer

Tågesprøjter fra én af Europa's førende fabrikker i specialsprøjter:

Trailersprøjter fra 1.000 l - 3.000 l
Liftsprøjter fra 400 l - 1.200 l

Rækkevidde: Op til 60 m vandret og op til 35 m lodret

Pumpe med stor ydelse og tryk

Fås med drejbar flextud eller ståltud m.m. Galvaniseret ramme

NYHED liftsprøjte fås nu med netto tankindhold på 1260 Ltr.

Ring for yderligere information tlf. 74 75 12 05

Skærbæk Maskinforretning

v/Bent Sørensen · Aabenraavej 17 · 6780 Skærbæk · Tlf. 74 75 12 05 · Fax 74 75 05 55

www.skmas.dk · info@skmas.dk

CVR-nr. 1573 7905 · Bank: Sydbank · Reg. 7971 konto nr. 200191-0

Vi forhandler også klipper og grenknuser programmet fra Dragone. Det bedste valg til den professionelle bruger.

Figur 4. I juli i år kunne man finde larver og pupper af *Cryphalus piceae*, når man løsnede et stykke af barken. På dette tidspunkt har larvegangene helt udnyttet barken, og de enkelte gange kan ikke længere erkendes. Det er karakteristisk, at puppelejerne ligger parallelt med træets længderetning. De voksne biller begyndte i år at klække fra slutningen af juli.

mer. Dette når helt ind til splintveddet. Hunnen lægger fra 20 op til 40 æg. Larverne gnaver gange op til fire cm i alle retninger ud fra parringskammeret. Gangsystemet får således et kompakt, stjerneformet udseende (figur 3a). Ved tætte angreb krydser larvegangene over hinanden og bliver svære at erkende. Når barken tages af ses kun spor efter parringskammerne på splinten (figur 3b). Larverne forpupper sig (ifølge oplysninger fra udlandet) efter godt en måned. Puppelejerne ligger altid i stammens længderetning (figur 4). De nyklækkede voksne biller foretager et ernæringsgnav på tyndere kviste højere oppe i kronen før de bliver kønsmodne. Det angives, at såvel larver, pupper, som voksne kan overvintrere. Sidstnævnte enten i korte gange gnavet i skuddene på store træer, hvilket kan forårsage kræftlignende deformationer – eller de overvintrer i skovbunden.

Skader

Barkbillerne foretrækker svækkede eller vindfældede træer – især blandt 20-60 årige ædelgran. Men de unge billers ernæringsgnav kan gå ud over selv helt friske træer. Overvintringsgnavet går ud over kviste på ældre træer. Ynglegnavet får træerne til at gå ud. Måske kan ernæringsgnavet fungere som smittevej for svampesygdomme.

Figur 5. Der er risiko for, at efterladt tyndingsmateriale i klippebevoksningen kan danne udgangspunkt for opformering og efterfølgende angreb på de stående træer. Det er dog ikke tilfældet hér.

Bekæmpelse

Forebyggende kan man undlade at efterlade tyndingshugst i bevoksningen i barkbillernes yngleperiode (figur 5). Hugst og fjernelse af inficerede træer i forår og sommer kan ligeledes anbefales. Ved omfattende angreb er det blevet praktiseret at skove og udlægge effekter som fangtræ, der kan fjernes og destrueres efter at det er blevet påfløjet, og inden den ny generation klækker.

Situationen i Danmark

Vi kender endnu kun lidt til problemets omfang herhjemme, og vi er derfor meget interesserede i at høre fra producenter, der har oplevet de beskrevne angreb. Foreløbig har vi kendskab til at barkbilleren forekommer på Sjælland, Fyn og i centrale dele af Jylland. Alle nye fundoplysninger, hvor der kan skaffes dokumentation, er derfor velkomne.

Henvendelse til: Hans Peter Ravn, tlf. 35331663, mobil 40 431863 hpr@life.ku.dk ■